

Mgr Mateusz Bużowicz

Streszczenie rozprawy doktorskiej:

Myśl polityczna przywódców komunistycznych Polski w latach 1944-1980

Przedmiotem rozprawy jest myśl polityczna przywódców komunistycznych Polski-Bolesława Bieruta, Jakuba Bermana, Edwarda Ochaba, Władysława Gomułki i Edwarda Gierka. Okres objęty przedmiotem badań obejmuje lata 1944-1980, ponieważ to na 1944 r. datuje się początek władzy komunistycznej w Polsce, zaś rok 1980 to czas powstania NSZZ „Solidarność” i odejście ze stanowiska I sekretarza KC KPZR Edwarda Gierka.

Celem rozprawy jest zaprezentowanie poglądów komunistycznych przywódców Polski w kwestii ich stosunku do: ZSRR, polityki gospodarczej PRL oraz Kościoła katolickiego. Kolejną sferą badań jest działalność przywódców na niwie polityczno-prawnej.

Prowadząc badania nad myślą polityczną przywódców komunistycznych Polski, należy zauważyć stopniową ewolucję systemu komunistycznego w PRL. W latach 1944-1956, w okresie stalinizmu w Polsce, przywódcy komunistyczni: Bolesław Bierut, Jakub Berman i Edward Ochab implementowali wzorce radzieckie, to jest kolektywizację rolnictwa, upaństwowienie własności przemysłowej i zwalczanie Kościoła katolickiego. Ich stosunek do ZSRR cechował wasalizm, wynikający ze strachu o utratę władzy. Po śmierci Józefa Stalina nastąpił proces destalinizacji Polski. Sprawujący władzę w partii komunistycznej w latach 1956-1980 I sekretarze KC PZPR, Władysław Gomułka i Edward Gierek, wprowadzali własne koncepcje gospodarcze (jak „polska droga do socjalizmu” i „budowanie drugiej Polski”). Odchodząc od kolektywizacji, Władysław Gomułka i Edward Gierek opowiadali się za stosunkami z ZSRR na zasadach partnerstwa a nie podległości, a w Kościele katolickim widzieli siłę, z którą należy się liczyć, gdyż w społeczeństwie polskim duchowieństwo cieszyło dużym poparciem. Pomimo tego żaden z opisanych w pracy pięciu przywódców komunistycznych nie zdobył się na sprawowanie władzy bez wsparcia i sojuszu ze Związkiem Radzieckim. Żaden z nich też nie zdobył się też na choćby fragmentaryczną demokratyzację ustroju, gdyż oznaczałoby to zanegowanie ideologii marksistowsko-leninowskiej, w którą każdy z nich, bez względu na doświadczenie i posiadaną przeszłość, wierzył.

Poza wstępem i zakończeniem, praca zawiera cztery rozdziały oraz bibliografię, z podziałem na: źródła archiwalne, drukowane, literaturę i netografię.

W rozdziale pierwszym ukazano w sposób chronologiczny, kontekst historyczny w celu zilustrowania wydarzeń charakterystycznych dla badanej epoki. Treść tego rozdziału obejmuje

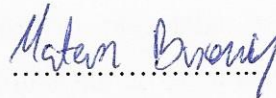
dzieje polityczne Polski Ludowej do 1980 roku, poczynając od narodzin systemu komunistycznego w Polsce, kończąc na wydarzeniach związanych z powstaniem NSZZ „Solidarność”.

W rozdziale drugim omówiono w porządku chronologicznym, trzech przywódców komunistycznych, tj.: Bolesława Bieruta, Jakuba Bermana oraz Edwarda Ochaba. Zebranie w jednym rozdziale wspomnianych wyżej postaci podyktowane jest tym, że swoją władzę sprawowali od momentu dojścia komunistów do władzy po kres trwania systemu stalinowskiego w Polsce, zatem w latach 1943-1956.

Rozdział trzeci będzie poświęcony poglądom Władysława Gomułki. Począwszy od objęcia fotela I sekretarza KC PZPR w październiku 1956 r., aż do rezygnacji z urzędu w grudniu 1970 roku. Koncepcje Władysława Gomułki zaprezentowano na tle wydarzeń charakterystycznych dla jego epoki.

W rozdziale czwartym zaprezentowano myśl Edwarda Gierka, od jego wyboru na I sekretarza KC PZPR do momentu odwołania we wrześniu 1980 roku.

Rozprawa posiada zakończenie, w którym autor podjął się odpowiedzi na pytania sformułowane we wstępie.

Mateusz Bużowicz